

Sjalsöån 2025–2027

Länsstyrelsen i Gotlands län | 010-2239256 | peter.landergren@lansstyrelsen.se

Sjalsöån | Region Gotland | HARO 118/117



Bild. Uttorkad åfåra i Sjalsöån 20 november 2024

Projektområde

Sjalsöån rinner cirka en mil norr om Visby. Den havsöringsförande delen tillika tillgängligt område för flodnejonöga är cirka 500 meter innan ett naturligt vandringshinder hindrar fisken från att ta sig vidare. Sjalsöåns nedre delar är naturreservat sedan 2008 där skyddsvärdet ligger i just bestånden av havsöring och flodnejonöga. Ån är ett av de mest undersökta vattendragen på Gotland och lekbeståndet av havsöring har följts sedan 1990-talet. Trots den korta sträckan som är tillgänglig för lek- och uppväxt har det årligen simmat upp 150 vuxna havsöringar för lek. Någon uppföljning av beståndet av flodnejonöga har inte gjorts annat än att det visuellt observeras lekande flodnejonöga varje vår.

Orsak till åtgärder

Pågående klimatförändringar med ett förändrat nederbördsmonster har medfört att ån allt oftare torkar ut i princip helt och hållet. Låga vattennivåer har förekommit tidigare men sedan cirka 8 år tillbaka i tiden torkar ån ut varje år. Det är även troligt att någonting har hänt med grundvattenströmmarna som en följd av vägarbeten i närområdet. De förändrade förhållandena märks även på havsöringsbeståndet som nu är nere på i medeltal 30-50 vuxna fiskar som återvänder för lek. För flodnejonöga är situation än mer allvarlig eftersom arten har en livscykel som innebär att de har 3-5 år i födelseån innan de simmar ut till havs. Flodnejonöga leker på samma platser som havsöringen men dess larver ligger i sedimenten i mångas år och låga eller inga flöden riskerar att utrota beståndet i Sjalsöån.

För att inte bestånden av havsöring och flodnejonöga ska minska till än mer kritiska nivåer behöver åtgärder tas fram och genomföras högre upp i avrinningsområdet som ökar den vattenhållande kapaciteten.

Vad vi vill förbättra

Vi önskar att det vattenhållande kapaciteten ska öka för att undvika framtida uttorkning och rädda bestånden av havsöring och flodnejonöga.

- Genomföra en hydrologisk utredning för att undersöka var åtgärder kan placeras
- Tillståndsansökning - troligtvis anmälan om vattenverksamhet.
- Genom dämmen eller sidodammar skapa förutsättningar för bättre vattenflöden under torrperioder

Planerade åtgärder och aktiviteter

I planeringsarbetet ingår att förankra åtgärder med markägare och utforma åtgärderna efter de olika intressen som kan förekomma.

Tidplan:

- **2025 - 2026**
 - Hydrologisk utredning med åtgärdsförslag
- **2026 - 2027**
 - Genomförande av åtgärder i form av dämmen uppströms i den sträcka som ligger ovanför det naturliga vandringshindret.
 - Anlägga sidodammar för att spara vatten vid höga vinterflöden.

Planerad uppföljning

Uppföljning kommer att ske via provfisken med elfiske och via fångstfälla för vuxen havsöring

I samverkan med

Extern samverkan kommer att ske med Sportfiskarna, Hästnäs myrs dikningsföretag 1917. Intern samverkan kommer att ske med Naturvårdsenheten.

Länkar

Inga